

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 29 februari 1944 kl. 5 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde.

(4:e avd.)

Driftbudgeten.

Sjätte huvudtiteln.

1:o) **Ersättning åt statens och enskilda järnvägar för transporter av finska barn m. m.** I propositionen nr 2 har Kungl. Maj:t (bilaga 6, punkt 1, s. 75 och 76 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1944) föreslagit riksdagen att till Ersättning åt statens och enskilda järnvägar för transporter av finska barn m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 342 200 kronor.

Under erinran att förevarande förslag om ersättning till vederbörande järnvägsförvaltningar med 50 procent av ordinarie tariffer ansluter sig till tidigare beslut i liknande fall, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Ersättning åt statens och enskilda järnvägar för transporter av finska barn m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 342 200 kronor.

Kapitalbudgeten.

Statens affärsverksfonder.

2:o) **Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.** Kungl. Maj:t har (bilaga 14, punkt 1, s. 125 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1944) föreslagit riksdagen att till Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende å tilläggs-

stat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

Utskottet.

Under erinran att ifrågavarande tilläggsanslag å 4 000 000 kronor befunnits erforderligt på grund av den oväntat starka abonnenttillströmningen under år 1943 tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

3:o) **Utbyggnad av orienteringsnät för luftförsvarets telefontrafik m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 125 och 126) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbyggnad av orienteringsnät för luftförsvarets telefontrafik m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 1 192 000 kronor.

4:o) **Ny kraftstation i Trollhättan.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 126 och 127), som motiveras av dels den allmänna fördyringen dels ock behovet av ytterligare medel i anledning av att turbiner med större effekt befunnits kunna insättas, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ny kraftstation i Trollhättan* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

5:o) **Kraftstation vid Torpshammar.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 127 och 128) föreslagit riksdagen att till Kraftstation vid Torpshammar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 1 750 000 kronor.

I skrivelse den 30 september 1943 har *vattenfallsstyrelsen* anmält, att kraftstationen så när som på vissa kompletteringsarbeten färdigställts samt att den tagits i drift under juli månad 1943. Vid förnyad genomräkning av anslagsbehovet hade det befunnits erforderligt med ett tilläggsanslag av 1 750 000 kronor, motsvarande en total byggnadssumma av 27 950 000 kronor. I detta sammanhang har styrelsen upplyst, att det insatta aggregatet visat sig vid avsedd fallhöjd kunna avgiva 53 000 kW eller 8 000 kW mer än som ursprungligen beräknats för ett maskinaggregat. Beträffande orsakerna till den ytterligare fördyringen meddelar styrelsen, att en under tun-

nelarbetet uppträdande krosszon befunnits vara betydligt mera svårartad än som ursprungligen kunnat förutses. Flera tunnelras hade inträffat där, och inklädnad med betong hade erfordrats på en längd av icke mindre än 90 meter. Merkostnaden för betongklädseln och på grund av ökning av den bergmassa, som måst bortforslas, hade uppgått till över 1 000 000 kronor.

Departementschefen har ansett det av vattenfallsstyrelsen begärda tilläggsanslaget böra anvisas för nu löpande budgetår. I den mån ytterligare medel erfordrades i samband med slutlig uppgörelse i vissa på framtiden ställda frågor rörande anordningar för fiske m. m. syntes efter framställning från vattenfallsstyrelsen ytterligare anslag böra anvisas, därest icke anslaget till mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag m. m. visade sig förslå för ändamålet.

Den utredning, som lämnats rörande anledningarna till överskridandet av de tidigare angivna byggnadskostnaderna torde få anses nöjaktig. Utskottet tillstyrker det begärda tilläggsanslaget och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Kraftstation vid TorpsHAMMAR* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 1 750 000 kronor.

6:o) **Kraftstation i Midskogsforsen.** Under erinran att som motiv för Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 128) om ifrågavarande tilläggsanslag kunnat åberopas bland annat de genom kristiden försvårade motorfordonstransporterna och dessutom oförutsett höga skadeersättningar till markägare m. fl., framtvingade av särskilda omständigheter, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kraftstation i Midskogsforsen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

7:o) **Reglering av Holmsjön och Leringen i Ljungans vattensystem.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 128—130) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Reglering av Holmsjön och Leringen i Ljungans vattensystem* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

8:o) **Påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 130 och 131) föreslagit riksdagen att till Påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 650 000 kronor.

För budgetåren 1937/38—1940/41 anvisades sammanlagt 4 200 000 kronor för en höjning av regleringsdammen vid Suorva från en dämningshöjd av + 104,0 till + 110,8 enligt det s. k. äldre höjdsystemet. Sedermera visade det sig möjligt att utan merkostnad öka dämningshöjden med ytterligare 1 meter till + 111,8. Redan innan nämnda höjningsarbeten voro fullt avslutade befanns det, icke minst på grund av riskerna för krigsförstörelse, önskvärt att verkställa en del rätt omfattande förstärkningsarbeten på dammen och berggrunden nedströms denna. Då arbetena sålunda skulle fortsättas i Suorva, ansågs det lämpligt att omedelbart utföra en ytterligare höjnings-etapp, nämligen till + 113,88, d. v. s. 430,80 meter över havet. Åtgärden framstod såsom ändamålsenlig icke minst med hänsyn till tillkomsten av det stora kraftbehovet för Norrbottens järnverk, om vars uppförande beslut förelåg i slutet av år 1941. Det förutsattes därvid, att de fasta kostnaderna för transportled och administration, inbegripet sociala anordningar på arbetsplatsen, skulle täckas med driftmedel. Tilläggskostnaden för den sista dammhöjningen beräknades i februari 1942 av vattenfallsstyrelsen till 1 240 000 kronor. Härav hava 140 000 kronor bestritts av reservation å tidigare anslag. Ett anslag av 500 000 kronor beviljades för budgetåret 1942/43; återstoden eller 600 000 kronor har anvisats för budgetåret 1943/44.

I skrivelse den 24 september 1942 meddelade vattenfallsstyrelsen, att endast en mindre del av påbyggnadsarbetena medhunnits sommaren 1942, varför större delen beräknades skola utföras sommaren 1943. En fortsatt allmän prisstegring finge, anförde styrelsen, beräknas medföra en ökning av det ursprungligen angivna kostnadsbeloppet.

I skrivelse den 30 september 1943 har *vattenfallsstyrelsen* anmält, att en rätt betydande sådan kostnadsstegring uppkommit, nämligen icke mindre än 650 000 kronor.

Vattenfallsstyrelsen upplyser i sin skrivelse vidare, att kostnadsökningen berott, förutom på samma omständigheter som på andra arbetsplatser — huvudsakligen transportsvårigheter och allmän prisstegring — även därpå, att konstruktionen för den sista dammhöjningen icke kunnat göras fullt så enkel som förutsatts vid den första planläggningen. Svårigheterna att kvarhålla personalen hade gjort sig särskilt kännbara vid Suorva. Trots fördyringen kunde kostnaden för det nytillkomna magasinet anses såsom måttlig.

Vattenfallsstyrelsen hemställer, att ett belopp av 650 000 kronor för påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva måtte anvisas å tilläggsstat för budgetåret 1943/44.

Departementschefen har med tillstyrkande av förslaget anført följande.

Den uppkomna kostnadsstegringen är förhållandevis stor. Vid bedömandet härav måste beaktas att de svårigheter, som äro förenade med konstruktion och utförande av omfattande vattenbyggnadsarbeten i ödemarken, i hög grad accentuerats av transportsvårigheter och brist på arbetskraft. Bland annat tack vare att för arbetena med dammens höjning kunnat utnyttjas den transportorganisation, som i allt fall måst upprättas för erforderliga förstärkningsarbeten, hava merkostnaderna likväl kunnat begränsas så att totalbeloppet i förhållande till vad som vunnits kan anses måttligt.

Den uppkomna kostnadsstegringen är, vilket också vattenfallsstyrelsen uttalat, ganska betydande. Såsom förklaring till dess uppkomst har emellertid kunnat åberopas den allmänna prisstegringen, transportsvårigheterna samt överhuvud de vanskligheter av olika slag, som måste möta vid byggandet av ifrågavarande cirka 11 mil ovanför Porjus i ödebygden belägna dammläggning. Med hänsyn jämväl till gagnet av anläggningen för utnyttjandet av vattentillgångarna i Lule älvs vattensystem har utskottet ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 650 000 kronor.

Luffarfsfonden.

9:o) **Radiofyrrar för luftfarten.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 131) hemställer utskottet.

att riksdagen må till *Radiofyrrar för luftfarten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond.

10:o) **Hissanläggning inom länsresidenset i Vänersborg.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 131—133) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Hissanläggning inom länsresidenset i Vänersborg* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 10 500 kronor.

11:o) **Inköp av tomt för nybyggnad för vägförvaltningen i Värmlands län m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 133—136) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Inköp av tomt för nybyggnad för vägförvaltningen i Värmlands län m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 20 800 kronor.

Stockholm den 29 februari 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Lindström, Sven Larsson, Bernhard Nilsson, Bäckström, Holmström, Heiding, Karl Andersson, Gillström, Berling, Rosenberg* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Danielsson, Persson* i Falla, *Persson* i Tidaholm, *Pettersson* i Dahl, *Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Stazäng, Lindholm* och *Åkerström*.